

กฎหมายอาญา ม.๕๕ - ม.๑๐๖

อ.ประธาน จุฬารัตน์มนตรี

โครงสร้างความรับผิดทางอาญา

๑. การกระทำครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ

- ๑.๑ การกระทำ
- ๑.๒ ครอบงำประกอบภายนอก
- ๑.๓ ครอบงำประกอบภายใน
- ๑.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

๒. ไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด (เช่น **Justification** (เหตุเหมาะสมที่สุด))

๓. ไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ (เช่น **Excuse** (เหตุไม่มีความผิดเพียงพอ))

(+ บันดาลโทษ, พยายาม, ชั่วช้า-กลับใจ, ตัวการ-ผู้ใช้-ผู้สนับสนุน)

๑.๑ กรบองค์ประกอบภายใน (เจตนา+ประมาท)

เจตนา

๑. เจตนาตามความเป็นจริง (ต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก
ม. ๕๕ วรรคสาม) (ฎ.๕๓๒๕/๒๕๕๖)

๑.๑ เจตนาประสงค์ต่อผล (อัตรวิสัย) ม.๕๕

๑.๒ เจตนาเล็งเห็นผล (ภาววิสัย) ม.๕๕ (ฎ.๓๒๐/๒๕๖๒ ฎ.๕๖๕/
๒๕๖๓)

๑.๓ เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจงใจ ไม่มีเล็งเห็นผล อัตรวิสัย)

๒. เจตนาโดยผลของกฎหมาย (เจตนาโดยพลาด) ม.๖๐

ประมาท ม.๕๕ (ภาววิสัย)

-การกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำต้อง
มีตามวิสัยและพฤติการณ์

ข้อสังเกตเรื่องเจตนาโดยพลาด มาตรา ๖๐

๑. การกระทำต่อตนเอง แล้วพลาดไปเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่ง ไม่ใช่พลาด

๒. จะเป็นพลาดได้จะต้องถึงขั้นลงมือกระทำความผิดก่อน

๓. ที่ว่าเจตนาโอนนั้น เจตนาพิเศษก็โอนไปด้วย (อ้างป้องกัน/จำเป็น/บันดาลโทสะ ต่อ
บุคคลที่สามได้ หากวัตถุแห่งการกระทำเป็นอย่างเดียวกัน)

๔. กรณีมาตรา ๖๐ ตอนท้าย ลงโทษหนักขึ้นเพราะ ฐานะ หรือความสัมพันธ์ เช่นเจ้า
พนักงาน บุพการี (ยิงบุพการีพลาดบุพการีได้)

๕. เจตนาโอนนั้น โอนได้ทั้งเจตนาประสงค์ต่อผล และเล็งเห็นผล (ดูโทษบางมาตรา
ต้องมีเจตนา มาตรา ๓๕๑ ใช้กำลังทำร้ายไม่บาดเจ็บ ฎีกาที่ ๕๒๔๔/๒๕๕๓)

๖. แม้การพลาดจะเกิดจากความประมาท ก็เป็นพลาด ไม่ต้องดูประมาทอีก (แต่ระวัง
ไม่ได้หมายความว่าไม่ผิดประมาท ถ้าประมาทอ้างตามข้อสังเกตข้อ ๓. ไม่ได้ (ป้องกัน
จำเป็น บันดาลโทสะ) อาจต้องรับผิดฐานประมาทได้) คือมีเจตนาพิเศษโดยผลของ
กฎหมายทำให้ไม่ต้องรับผิด รับโทษ หรือรับโทษน้อยลง แต่ต้องรับผิดฐานประมาท

- ๗. ยิงหลายนัด ถ้ามีเจตนาเดียว ก็เป็นกรรมเดียว ก. ยิง ข. นัดแรกไม่ถูก ข. ไปถูก ค. ตาย นัดที่สองยิงถูก ข. ตาย ดังนี้ ก. ผิดฆ่า ก. โดยพลาด ก. ผิดฆ่า ข. โดยเจตนาประสงค์ต่อผล เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท
- ๘. ก. ต้องการยิงรถของ ข. แต่ไม่ถูก พลาดไปถูกสุนัขของ ข. ตาย ไม่ใช่พลาด แต่ความผิดสำเร็จ มาตรา ๓๕๘ + ๕๕ (ประสงค์ต่อผล)
- ๙. ก. ต้องการยิง ข. เข้าใจว่ารูปปั้น ข. คือ ข. ยิงไปที่รูปปั้น กระสุนถูกรูปปั้น แฉลบไปถูก ข. ที่นอนอยู่ข้างๆ ถึงแก่ความตาย ไม่ใช่พลาด แต่เป็นความผิดสำเร็จ มาตรา ๒๘๘ + ๕๕ (ประสงค์ต่อผล)
- ๑๐. ก. ยิง ข. ข.หลบแต่เซไปถูกคอไม่เสียชีวิต (ความผิดสำเร็จ) ก. ผิดม. ๒๘๘ + ๕๕ ต่อ ข. กระสุนพลาดไปถูก ค. ที่แขน ค. ล้มตกน้ำ ค. จมน้ำตาย (พลาด) ก. ผิด ม. ๒๘๘ + ๖๐ ต่อ ค. (ผลโดยตรง)
- ๑๑. ก. ยิง ข. ข.หลบแต่เซไปชน ค. ตกน้ำ จมน้ำตายเป็นพลาดแล้ว ก. ผิด ม. ๒๘๘ + ๕๕ + ๘๐ ต่อ ข. และ ค. ผิดม. ๒๘๘ + ๖๐ ต่อ ค. (ผลโดยตรง)

- ๑๒. การพลาดแต่ขาดองค์ประกอบภายนอก ไม่เป็นพลาด ก. ยิงตอไม้ คิดว่าเป็น ข. ขณะนั้น ข. ตายไปแล้ว กระสุนแฉลบตอไม้ไป ถูก ค. ตาย อย่างนี้ ไม่ใช่พลาด เพราะขาดองค์ประกอบภายนอก ก. ไม่สามารถมีเจตนากระทำต่อผู้เสียหายฝ่ายแรกได้ เพราะ ข. ตายไปแล้ว แต่ ก. อาจต้องรับผิดชอบ ค. หาก ก. ประมาท หรือเล็งเห็นผล
- ข้อสังเกต เทียบเคียงกับกรณีสำคัญผิดในตัวบุคคลตามมาตรา ๖๑ ก. ยิงข. โดยสำคัญผิดว่าเป็น ค. ขณะนั้น ค. ตายไปแล้ว ความผิดสำเร็จแล้ว ก. ผิด ๒๘๘ + ๕๕ (+ ๖๑) ต่อ ข. กรณีนี้ไม่ขาดองค์ประกอบภายนอก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๔๔/๒๕๕๓ การที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยใช้แก้วเหล้าสาธใส่หน้าของผู้เสียหายไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย แต่ทางพิจารณาปรากฏว่าเหล้าไม่ถูกผู้เสียหายแต่ไปถูก พ. โดยพลานั้น ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำตามฟ้องที่ผลร้ายเกิดแก่ พ. ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๑ ประกอบมาตรา ๖๐ ได้หรือไม่ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยใช้เหล้าสาธใส่หน้าของผู้เสียหาย อันเป็นการใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหายโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะกระทำต่อผู้เสียหาย แต่เมื่อเหล้าไปถูก พ. เท่ากับผลของการกระทำเกิดแก่ พ. โดยพลาดไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายามใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหาย และใช้กำลังทำร้าย พ. โดยพลาดไปด้วยซึ่งเป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

ข้อสังเกต จำเลยกับผู้เสียหายฝ่ายแรกแม้จะมีความผิดฐานพยายาม แต่การพยายามกระทำความผิดหลุโทษไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๑๐๕ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ลงโทษบทหนักคือมาตรา ๓๕๑, ๖๐ (ความผิดต่อ พ.)

เจตนาโดยผลของกฎหมาย (พลาด) ตาม ม.60 อาจเกิดจากกรณีต่อไปนี้ได้

๑.บุคคลที่สามทำให้พลาด เช่น ก. ยิง ข. (ต้องเล็งแล้ว) ค. เข้าปิดปืน กระสุนพลาดไปถูก ง. (ถ้า ค. ประมาทต้องรับผิดชอบ, ฐานประมาท แต่ปกติจะไม่ประมาท เพราะไม่อาจใช้ความระมัดระวังได้ดีกว่านั้น)

๒.ผู้เสียหายฝ่ายแรกทำให้พลาด เช่น ก. วางยาพิษให้ ข. คิม ข. เอาไปให้ ค. คิม

๓.ผู้เสียหายฝ่ายที่สองทำให้พลาด เช่น ก. วางยาพิษให้ ข. คิม ค. กลับเอาไปคิม

๔.เหตุธรรมชาติ เช่น ก. วางเพลิงเผาบ้าน ข. ลมพัดเอาไฟไปติดบ้าน ค.

-คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๗/๒๕๓๐ ก. ใช้ค้อนป้อนตี ข. (เจตนาทำร้าย) ปีนล้นถูก ค. ตาย ศาลว่า ก. ผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท ม. ๒๕๑ (คือเห็นว่าไม่ใช่พลาด)

แต่ท่านอ.จิตติ ท่านอ.เกียรติจร เห็นว่าเป็นพลาดแล้ว ผิด ม. ๒๕๐ (กระทำต่อบุคคลหนึ่ง ผลเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่ง)

ประมาท มาตรา ๕๕ วรคดี

- คือการกระทำโดย ปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้น จักต้องมีความระมัดระวังตาม วิชา และพฤติการณ์
- ๑. ภาวะเช่นนั้น = ขณะกระทำการนั้นๆ เช่นขณะขับรถไปตามถนน
- ๒. วิชา = สภาพภายในตัวผู้กระทำ/วิชยคนธรรมดา/วิชยบุคคลมีวิชาชีพ
- ๓. พฤติการณ์ = เหตุภายนอกตัวผู้กระทำ/สภาพรถ/ สภาพถนน/ เหตุการณ์แวดล้อมต่างๆ (กว้างมากและมีผลต่อระดับความระมัดระวังมากที่สุด)
- ๔. ความระมัดระวัง = ระดับของวิญญูชน (ระดับขึ้นลงตาม ๑-๓ โดยเฉพาะข้อ ๓)
- คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔/๒๔๕๔ (คดีเหตุจลาจล (พฤติการณ์) กบฏแมนฮัตตัน ผู้เสียชีวิตประมาณ ๑๒๐ คน)

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔/๒๔๕๔ จำเลยขับรถชนได้รับคนโดยสารมาตามถนน เกิดยิงกันเกี่ยวกับเกิดจลาจล จำเลยขับรถหนี แม้จะเร็วถึงขนาดผิดกฎหมายก็ได้รีบยกเว้นโทษ (กฎหมาย) การที่ผู้ตายวิ่งตัดหน้ารถยนต์ภายในระยะหนึ่งว่า จำเลยห้ามล้อรถหยุดไม่ทันทั้งๆ ที่ห้ามล้อดี รถจึงทับผู้ตายถึงแก่ความตาย ศาลตัดสินว่าจำเลยไม่ประมาท
- ข้อสังเกต ข้อเท็จจริงเรื่องนี้ “พฤติการณ์” (เหตุภายนอกของตัวผู้กระทำ) คือ “เกิดเหตุจลาจลยิงกัน” เมื่อจำเลยตกอยู่ในพฤติการณ์อย่างนั้น การที่จำเลยขับรถโดยสารถด้วยความเร็วเพื่อหนี และผู้ตายวิ่งตัดหน้ารถทับผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยไม่สามารถใช้ความระมัดระวังได้จึงไม่ประมาท (โครงสร้างข้อ ๑.๓) กรณีนี้ไม่ต้องดูเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอีก (โครงสร้างข้อ ๑.๔) ที่ว่า เมื่อผู้ตายวิ่งตัดหน้ารถในระยะหนึ่งว่า (กระชั้นชิด) จำเลยก็ต้องทับผู้ตายอยู่ดี (จึงไม่ใช่ผลโดยตรง)

ข้อสังเกต กรณีประมาท

๑. ประมาทไม่มีพยาน

๒. ประมาทไม่มี ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ฎ. ๖๗๖๔/๒๕๔๕ ฎ.๑๓๓๓/๒๕๓๔ (ต่างคนต่างประมาท)

๓. การไม่ควบคุมดูแลสัตว์คู่ = ประมาท + มาตรา ๓๓๓ (ละเลยสัตว์คู่)

๔. ประมาทอ้าง ป้องกัน จำเป็น บันดาลโทษไม่ได้ ฎ.๗๒๒๓/๒๕๕๓

๕. แม้อีกฝ่ายหนึ่งจะประมาทด้วย ผู้กระทำก็ไม่พ้นความรับผิดชอบ เช่น แข่งรถ คู่แข่งรถกว่าตาย คู่แข่งที่ไม่ตายต้องรับผิดชอบประมาท แม้ผู้ตายก็ประมาทด้วย หรือถ้าคนยืนดูข้างทางถูกชนตาย คู่แข่งรับผิดชอบทั้งคู่ รวมถึงคู่แข่งที่ไม่ได้ชนคนยืนดูด้วย

■ คำพิพากษาเรื่องประมาทไม่มีตัวการ

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๖๔/๒๕๔๕ การที่จำเลยทั้งสองเผากองไม้ ไฟได้ลุกลามเข้าไปทางกอไผ่แล้วถูกไหม้สวนยางพาราของโจทก์รวมทั้งสองซึ่งอยู่ติดกัน แม้จำเลยทั้งสองเผากองไม้ในที่ดินของบิดาจำเลยที่ ๑ แต่ขณะเกิดเหตุเป็นช่วงหน้าแล้งและติดกับที่ดินของบิดาจำเลยที่ ๑ มีสวนยางพาราของผู้อื่นอยู่ด้วย จำเลยทั้งสองควรจะใช้ความระมัดระวังป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามไหม้ทรัพย์สินของผู้อื่น แต่จำเลยทั้งสองหาได้ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอไม่ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้อง การกระทำความผิดโดยประมาทเป็นการกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา จึงไม่อาจมีการร่วมกันกระทำในลักษณะที่เป็นตัวการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ได้ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๕ ประกอบมาตรา ๘๓ นั้น ไม่ถูกต้อง
- มีข้อสังเกตว่า เมื่อความผิดฐานประมาทมีตัวการไม่ได้ ผู้ใช้ซึ่งต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการก็มีไม่ได้ในความผิดฐานประมาทเช่นกัน

- คำพิพากษาเรื่องประมาทไม่มีผู้สนับสนุน
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๗/๒๕๓๔ จำเลยทั้งสองมีหน้าที่ร่วมกันตามกฎหมายที่จะต้องร่วมกันจัดทำแผ่นป้ายแสดงข้อความว่ารถกำลังลากจูง และต้องจัดให้มีและเปิดคอม ไฟหรือจุดไฟแสงขาวส่องที่ป้ายดังกล่าว เพื่อให้แสงสว่างเพียงพอสำหรับผู้ใช้ถนนหรือผู้ที่ขับรถยนต์ตามหลังมามองเห็น ได้ว่ามีการลากจูง จำเลยทั้งสองสามารถกระทำและใช้ความระมัดระวังดังกล่าวแต่ไม่ได้กระทำ เป็นการละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ตามคำฟ้องของโจทก์กล่าวถึงความประมาทของจำเลยทั้งสองไว้ชัดเจนแล้วว่าจำเลยทั้งสองกระทำโดยประมาทอย่างไร ผู้สนับสนุนในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดนั้นมิได้เฉพาะการสนับสนุนผู้กระทำความผิดโดยเจตนาเท่านั้น ผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดโดยประมาทไม่อาจมิได้ตามกฎหมาย เพราะผู้สนับสนุนต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลในการสนับสนุนด้วย โดยสภาพจึงไม่อาจมีการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการกระทำผิดโดยประมาทได้

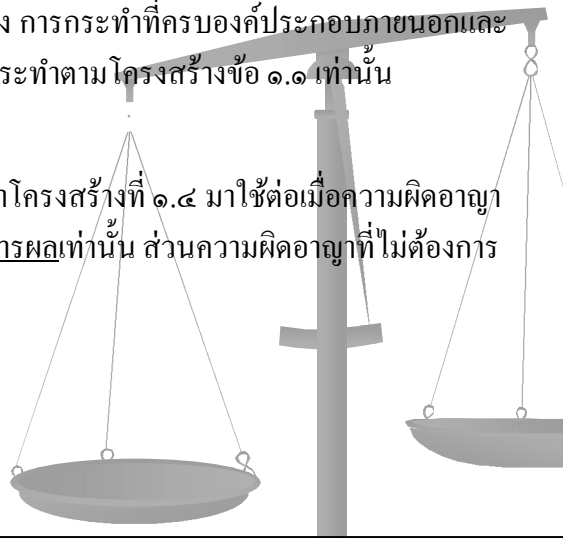
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๒๗/๒๕๕๓ ผู้ตายกับจำเลยเป็นสามีภริยากัน ผู้ตายชอบเล่นอาวุธปืน บางครั้งเอากระสุนปืนออกจากลูกไม้แล้วมาจ่อยิงที่ศีรษะตนเองหรือผู้อื่นเพื่อล้อเล่น ในวันเกิดเหตุ ก่อนเกิดเหตุ ผู้ตายก็เอาอาวุธปืนมาจ่อศีรษะตนเองเล่นอีก แต่ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าขณะที่จำเลยเข้าแย่งปืนเป็นเหตุให้ปืนลั่นถูกผู้ตายถึงแก่ความตายนั้น ผู้ตายจะยิงตนเอง หรือเมาสุราจนไม่ได้สติแต่อย่างใด ทั้งไม่รู้ว่าอาวุธปืนนั้นมีกระสุนบรรจุอยู่หรือไม่ ดังนั้น การที่จำเลยเข้าแย่งอาวุธปืนในสถานการณ์ดังกล่าว ถือว่าจำเลยกระทำโดยปราศจาก ความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลนั้นในภาวะเช่นนั้น จำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ อันเป็นการกระทำโดยประมาทตาม มาตรา ๒๕๑, ๕๕ วรรคสี่
- คดีนี้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ไม่ลงโทษจำเลยโดยวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำโดยจำเป็นตามมาตรา ๖๗ (๒) ซึ่งศาลฎีกาไม่เห็นด้วยโดยเห็นว่า การที่จะอ้างว่าเป็นการกระทำโดยจำเป็นนั้น ต้องเป็นเรื่องการกระทำผิดโดยเจตนา แต่คดีนี้ จำเลยกระทำความผิดโดยประมาท จึงไม่ใช่ว่าการกระทำผิดด้วยความจำเป็น

■ โครงสร้าง ๑.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

ข้อสังเกตเบื้องต้น

๑. คำว่า “การกระทำ” หมายถึง การกระทำที่ครบองค์ประกอบภายนอกและภายในแล้ว มิใช่เพียงแต่การกระทำตามโครงสร้างข้อ ๑.๑ เท่านั้น

๒. คำว่า “ผล” หมายถึง จะนำโครงสร้างที่ ๑.๔ มาใช้ต่อเมื่อความผิดอาญานั้นเป็นความผิดอาญาที่ต้องการผลเท่านั้น ส่วนความผิดอาญาที่ไม่ต้องการผลไม่ต้องนำมาพิจารณา

ตัวอย่าง ความผิดอาญาที่ต้องมีผลปรากฏจากการกระทำ

๑.ม.๒๘๘ (ฆ่าคนตาย) ผลคือ ความตาย

๒.ม.๒๕๕ (ทำร้ายบาดเจ็บ) ผลคือ บาดเจ็บ

๓.ม.๒๕๗ (ทำร้ายสาหัส) ผลคือ สาหัส

๔.ม.๒๕๐, ๒๕๑ (ทำร้ายตาย / ประมาทตาย) ผลคือ ความตาย

๕.ม.๓๓๕ วรรคท้าย (ชิงทรัพย์ตาย) ผลคือ ความตาย

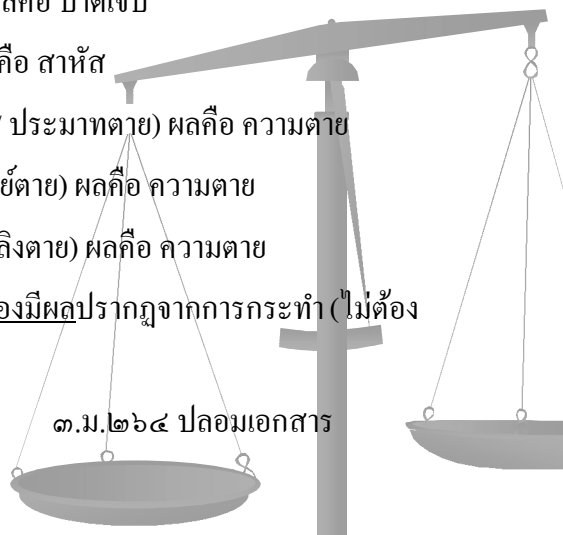
๖.ม.๒๒๔ วรรคหนึ่ง (วางเพลิงตาย) ผลคือ ความตาย

ตัวอย่าง ความผิดอาญาที่ไม่ต้องมีผลปรากฏจากการกระทำ (ไม่ต้องพิจารณาโครงสร้างข้อ ๑.๔)

๑.ม.๓๓๔ ละเว้น

๒.ม.๑๓๗ แจ้งความเท็จ

๓.ม.๒๖๔ ปลอมเอกสาร

คำสำคัญที่ควรทราบในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

๑. ผลโดยตรง (ทบ.เงื่อนไข) ไม่มีในตัวเอง ไม่ได้ให้ความเป็นธรรมทุกกรณี

๒. ผลธรรมดา (ทบ.เหตุที่เหมาะสม เพื่อผ่อนคลายความแข็งของผลโดยตรง) อยู่ในมาตรา ๖๓ (ผลกรรจ์) + (เพื่อความเป็นธรรม)

๓. เหตุแทรกแซง (ทบ.เหตุที่เหมาะสม เพื่อผ่อนคลายความแข็งของผลโดยตรง) ไม่มีในตัวเอง (เพื่อความเป็นธรรม)

การใช้คำทั้ง ๓ ข้างต้น ใช้ได้ ๓ แนวทางเท่านั้น

๑. ใช้ผลโดยตรง อย่างเดียว

๒. ใช้ผลโดยตรง+ผลธรรมดา (พิจารณาผลเป็นหลัก) + (เฉพาะกรณีบทหนัก)

๓. ใช้ผลโดยตรง+เหตุแทรกแซง (พิจารณาเหตุเป็นหลัก) + (ต้องไม่ใช่บทหนัก)

ข้อสังเกต ผลโดยตรงใช้กับทุกกรณีที่เป็นการผิดอาญาที่ต้องการผล และจะไม่มีกรณีใช้ผลโดยตรง+ผลธรรมดา+เหตุแทรกแซง พร้อมกัน (เพราะผลธรรมดา และเหตุแทรกแซงมีที่ใช้คนละกรณีกันแยกกันชัดเจน)

๑. ผลโดยตรง (ทบ.เงื่อนไข ดูตรรกะ ไม่มีในตัวเอง)

-ถ้าไม่มีการกระทำของจำเลยผลยังเกิด = ไม่ใช่ผลโดยตรง ไม่ต้องรับผิดชอบ R v White (1910) Factual causation (ความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริง)

-ผลโดยตรงใช้กับความผิดอาญาทุกกรณี (ครอบคลุมประกอบข้อ 1.1-1.3+ต้องการผล)

ตัวอย่าง กรณีประมาท ถ้าไม่ประมาทก็ไม่ต้องรับผิดชอบ / ไม่ต้องดูเรื่องความสัมพันธ์อีก (ฎ.๗๑๔๓/๒๕๔๔, ๗๑๗/๒๕๐๕ และ ๓๑๕๒/๒๕๓๑)

๒. ผลธรรมดา (ทบ.เหตุที่เหมาะสม) ม. 63 (ผ่อนคลายความแข็งของผลโดยตรง)

-กรณีต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล (บทหนัก) ผลนั้นต้องเป็นผลธรรมดา (วิญญูชนคาดหมายได้) ที่เกิดขึ้นได้ (ผลกรรจ์) ตัวอย่าง ก.ชิงทรัพย์ ข. ไม่รู้ว่า ข. เป็นโรคหัวใจ ข. หัวใจวายตาย ก. ไม่ผิด ม. ๓๑๕ วรรคท้าย บทหนักของ ม. ๓๑๕วรรคแรก (ผลผิดธรรมดา อ.จิตติ)

แต่ถ้า ก. รู้ว่า ข. เป็นโรคหัวใจ = ผลธรรมดา (อ.จิตติ ว่าไม่ใช่เจตนาฆ่าเล็งเห็นผล)

-จะใช้ต่อเมื่อผลนั้นปลายเกินนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำและเป็นมาตรฐานบทหนักเท่านั้น หากไม่ใช่บทหนักใช้เพียงผลโดยตรง + เหตุแทรกแซง

- **R v White** ๑๙๑๐ นายไวท์ต้องการฆ่าแม่ของตัวเองโดยวิธีการวางยาพิษ ไซยาไนด์ในเครื่องดื่มของแม่ ปรากฏว่า นายไวท์เอายาพิษไปวางให้แม่ดื่ม เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นอีกไม่กี่ชั่วโมง แม่ก็ถึงแก่ความตาย ตำรวจมาสอบสวน ปรากฏหลักฐานในที่เกิดเหตุว่า แก้วน้ำที่ใส่ยาพิษอยู่ข้าง ๆ ตัวแม่ มีน้ำอยู่ในแก้ว ๓ ใน ๔ ส่วน ในน้ำมีไซยาไนด์ ต่อมาได้มีการชันสูตรพลิกศพแม่ แพทย์ลงความเห็น ว่า สาเหตุการตายของแม่เป็นเพราะหัวใจวายตาย โดยตรวจไม่พบยาพิษไซยาไนด์ ในร่างกายของแม่ ศาลตัดสินว่านายไวท์ผิดเพียงฐานพยายามฆ่าเท่านั้น สาเหตุเป็น เพราะไม่มี **Factual causation** ก็คือไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการ กระทำและผลตามข้อเท็จจริง คือถ้าไม่มีการกระทำของนายไวท์ ผลก็ยังเกิดอยู่ดี (แม่อังตายเพราะโรคหัวใจอยู่ดี) เพราะฉะนั้นการที่แม่ตายจึงไม่ใช่ผลโดยตรงจาก การกระทำของนายไวท์ ไม่ต้องรับผิดชอบในความตายของแม่ แต่ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ ไปแล้วคือความผิดฐานพยายามฆ่าเท่านั้น
- ข้อสังเกต เรื่องนี้ไม่มีเหตุแทรกแซง แต่เป็นกรณีที่ไม่ใช่ผลโดยตรงตั้งแต่แรก ไม่ อาจถือเป็นเหตุแทรกแซงได้ เนื่องจากเหตุแทรกแซงต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นหลังจาก การทำความผิด แต่อาการป่วยเป็นโรคหัวใจของแม่มีอยู่แล้วในขณะลงมือ

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๔๑/๒๕๔๔ การที่รถจักรยานยนต์ที่ผู้ตายขับแข่งรถยนต์ โดยสารแล้วรถจักรยานยนต์เสียหลักล้มลงอย่างกะทันหันหน้ารถยนต์โดยสาร ประจำทางที่จำเลยขับห่าง ๑ เมตรเศษ เป็นระยะกระชั้นชิดจนเหลือวิสัยที่จำเลยจะ หยุดรถได้ทัน กรณีเป็นเหตุสุดวิสัยที่บุคคลในภาวะเช่นจำเลยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การที่รถยนต์โดยสารประจำทางที่จำเลยขับแล่นทับผู้ตายจึงมิใช่เกิดจากความ ประมาทของจำเลย (ไม่ประมาท) จำเลยไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๑ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๔) ประกอบมาตรา ๑๕๗
- มีข้อสังเกตว่า หากมีข้อเท็จจริงว่าจำเลยขับรถโดยสารเร็วเกินกว่าที่กฎหมาย กำหนด (ประมาทแล้ว) ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์แข่งมาแล้วก็ล้มลงในระยะ ๑ เมตร เมื่อจำเลยประมาทก็ครบองค์ประกอบโครงสร้างฯ จึงต้องมาดูเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลตาม ข้อ ๑.๔ คือต้องมาพิจารณาว่า “หาก คนขับรถโดยสารไม่ได้ขับรถเร็วผลยังเกิดหรือไม่” ถ้าผลยังเกิดก็ไม่ใช่ผลโดยตรง จำเลยก็ไม่ต้องรับผิด (กรณีนี้เห็นว่าจำเลยไม่ต้องรับผิด) (ต่อ)

- ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินว่าไม่ใช่ผลโดยตรง จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๗/๒๕๐๕ รถยนต์บรรทุกของจำเลยที่ ๑ เลี้ยวเฉียงซ้ายเข้าซอยบ้านกล้วยใต้จะต้องขวางทางเดินรถในช่องที่ ๑ การเลี้ยวรถทางซ้าย รถจะต้องเดินชิดขอบซ้ายของทางตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ วรรคสอง แต่รถยนต์บรรทุกของจำเลยที่ ๑ ไม่ปฏิบัติเช่นนั้น อ้างว่าซอยหักเป็นข้อศอกต้องตีวงให้กว้างจึงจะเข้าซอยได้ รถยนต์บรรทุกของจำเลยที่ ๑ จึงแล่นในช่องกลางและแล่นเฉียงเข้าไปในช่องที่ ๑ ก่อนถึงปากซอย ๓ เมตร ในกรณีเช่นนี้รถยนต์บรรทุกมีหน้าที่จะต้องระวังไม่ให้กีดขวางรถอื่นในช่องนั้น และสามารถกระทำได้อย่างปลอดภัยเพราะเป็นที่เห็นได้ว่า หากแล่นเข้าไปกีดขวางในช่องทางเดินรถอื่นแล้วอันตรายจะเกิดขึ้นเพราะการกระทำของตน แต่ฝ่ายรถยนต์บรรทุกหาได้ระมัดระวังไม่ โดยได้แล่นเฉียงเข้าไปทั้ง ๆ ที่มีรถจักรยานยนต์ของจำเลยที่ ๒ แล่นอยู่ในช่องที่ ๑ ในระยะใกล้ ทั้งนี้ ได้ความว่ารถยนต์บรรทุกมีเข่งสัมมะขามเปียกบรรทุกอยู่ถึง ๖๐ เข่ง คนขับรถบรรทุกนั่งอยู่ทางขวาของรถไม่เห็นรถที่แล่นในช่องที่ ๑ ในระยะใกล้มาก (ต่อ)

- (ต่อ) รถยนต์บรรทุกจึงแล่นเฉียงเข้าไปในช่องที่ ๑ ทันที เพื่อจะเลี้ยวเข้าซอย เมื่อรถจักรยานยนต์เห็นดังนั้นจึงเริ่มห้ามล้อ แต่ระยะใกล้เพียง ๕.๓๐ เมตร ไม่สามารถจะหยุดได้ทัน เพราะรถยนต์บรรทุกแล่นเฉียงเข้ามาอย่างกะทันหัน ดังจะเห็นได้ว่าแม้รถชนกันแล้วรถยนต์บรรทุกยังครูดพากรถจักรยานยนต์เข้าซอยไปอีก ๕.๖๐ เมตร การที่รถชนกันนี้จึงเกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ซึ่งนำรถเข้ามาขวางทางแล่นในช่องของรถจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ จะแก้ตัวว่าได้ให้สัญญาณแล้วหาได้ไม่ เพราะการให้สัญญาณแล้วเลี้ยวทันที ไม่สามารถจะป้องกันอันตรายได้ ส่วนข้อที่กล่าวหาว่าจำเลยที่ ๒ ขับรถเร็วประมาณ ๒๕ กิโลเมตรต่อชั่วโมง (เป็นประมาณแล้ว) เมื่อใกล้จะผ่านซอยบ้านกล้วยใต้ซึ่งเป็นทางแยกนั้น เมื่อจำเลยที่ ๑ ขับรถเข้ามาขวางทางแล่นในช่องของจำเลยที่ ๒ โดยกระชั้นชิด แม้จำเลยที่ ๒ จะขับรถเร็วน้อยกว่านี้ก็ต้องชนอยู่แน่นอน (คือเป็นประมาณแล้ว แต่ตัดสินว่าไม่ใช่ผลโดยตรง) ทำให้เป็นความประมาทของจำเลยที่ ๒ ไม่ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๒ มิได้กระทำผิดฐานทำให้คนตาย (คนนั่งซ้อนท้ายจำเลยที่ ๒) โดยประมาทถูกต้องแล้ว

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ศาลตัดสินว่าเป็นผลโดยตรงจำเลยต้องรับผิดชอบ
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๒/๒๕๓๑ จำเลยขับรถบรรทุกสิบล้อบรรทุกหินและทรายหนัก ๑๓ ตัน ผ่านทางแยกทางร่วม สองข้างทางเป็นร้านค้าและบ้านคนอยู่อาศัย ซึ่งมีเด็ก ๆ กำลังวิ่งเล่นอยู่ด้วยความเร็วประมาณ ๓๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง มิได้ลดความเร็วลงเลย เป็นการขับรถโดยประมาท แม้เด็กชาย ส. ผู้ตายวิ่งตัดหน้ารถจำเลยในระยะ ๕๐ เมตร แต่ถ้าจำเลยไม่ขับรถเร็ว เมื่อจำเลยเห็นผู้ตายวิ่งข้ามถนนในระยะ ๕๐ เมตร จำเลยย่อมหยุดรถได้ทัน การที่จำเลยขับรถชนผู้ตายถึงแก่ความตายจึงเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลย

ตัวอย่าง บทหนัก หรือไม่ใช้บทหนัก

๑. ม.๒๕๗ (ทำร้ายสาหัส) เป็นบทหนักของ ม.๒๕๕ (ทำร้าย) ใช้ผลธรรมดา
๒. ม.๓๑๕ วรรคท้าย (ชิงทรัพย์ตาย) เป็นบทหนักของ ม.๓๑๕ วรรคแรก (ชิงทรัพย์) ใช้ผลธรรมดา (และมีอีกหลายมาตราคล้ายๆกันนี้ ผลกระทันหัน)
๓. ม.๒๕๑ (ฆ่าคนตายโดยประมาท) ไม่ใช้บทหนักของ ม.๓๕๐ (ทำร้ายร่างกายโดยประมาท) ไม่ต้องใช้ผลธรรมดา ใช้ผลโดยตรง + เหตุแทรกแซง (ถ้ามี)
๔. (ฎีกาหลัก) ม.๒๕๐ (ฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา) ไม่ใช้บทหนักของ ม.๒๕๕ (ทำร้าย) หรือ ม.๓๕๑ (ทำร้ายไม่บาดเจ็บ) ไม่ต้องใช้ผลธรรมดา ใช้ผลโดยตรง + เหตุแทรกแซง (ถ้ามี) เช่น ก.ทำร้าย ข. ไม่รู้ว่า ข. เป็นโรคโลหิตไหลไม่หยุด ข. ตาย ก.ต้องรับผิดชอบในผลคือความตายของ ข. (ใช้ผลโดยตรง ไม่มีเหตุแทรกแซงโรคเป็นอยู่แล้วขณะลงมือ) เนื่องจากไม่ใช้บทหนักจึงไม่ใช้ผลธรรมดา

๓. เหตุแทรกแซง (ทบ.เหตุที่เหมาะสม ไม่มีในตัวบท ผ่อนคลายความเข้มแข็งของผลโดยตรง)

- ต้องไม่ใช่กรณีรับโทษในบทหนักตามข้อ ๒.
- ถ้าเป็นกรณีรับโทษบทหนัก เช่น กรณี ๒๕๕ (ทำร้าย)---เหตุแทรกแซง---๒๕๗ (ทำร้ายสาหัส) ไม่ต้องใช้เหตุแทรกแซง รับผิดเมื่อเป็นผลธรรมดา ม.๖๓
- ตัวอย่างกรณีใช้เหตุแทรกแซง (ไม่ใช่บทหนัก) เช่น
 ๑. ๒๘๘+๘๐---เหตุแทรกแซง---๒๘๘
 ๒. ๒๕๕, ๓๕๑ (ทำร้าย)---เหตุแทรกแซง---๒๕๐ (ฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา)
 ๓. ๓๕๐ (ทำให้บาดเจ็บโดยประมาท)---เหตุแทรกแซง---๒๕๑ (ทำให้ตายโดยประมาท)
- ใช้เมื่อเกิดเหตุแทรกแซงขึ้น ถ้าไม่มีเหตุแทรกแซงก็ใช้ผลโดยตรงอย่างเดียว
- เหตุแทรกแซง คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังการกระทำความผิด + เป็นเหตุก่อให้เกิดผลบั่นปลายขึ้น (กรณีเป็น โรคโลหิตไหลไม่หยุด / กระทบอวัยวะอยู่แล้ว จึงไม่ใช่เหตุแทรกแซง ไม่สามารถตัดความสัมพันธ์ฯ ได้ ใช้ผลโดยตรงเท่านั้น)

จำเลยรับผิดเมื่อเหตุแทรกแซงนั้น วิญญูชนคาดหมายได้ ตัวอย่างเช่น

- คาดหมายได้ (ต้องรับผิด) แพทย์รักษาไม่ดี / ผู้เสียหายไม่ยอมรักษา หรือรักษาไม่ดี / ฆ่าตัวตายจากการทนพิษบาดแผลไม่ไหว หรือทนทรมานไม่ไหว / พยาบาลประมาททำให้ติดเชื้อ
 - คาดหมายไม่ได้ (ไม่ต้องรับผิด) ญาติยุติการรักษา / ฆ่าตัวตาย (ต้องไม่ใช่กรณีทนพิษบาดแผลไม่ไหว) / ติดเชื้อจากแพทย์ที่เป็นโรค (แพทย์ไม่ได้ประมาท แต่เป็นเหตุตามธรรมชาติ)
- ท่านอาจารย์จิตติฯ ได้เคยกล่าวถึงเหตุแทรกแซงไว้ว่า “การพิจารณาเหตุแทรกแซงนั้น หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุแทรกแซงนั้นคาดหมายได้ ผู้กระทำก็ต้องรับผิดในผลบั่นปลาย โดยไม่ต้องไปดูอีกว่าผลบั่นปลายนั้นเป็น “ผลธรรมดา” หรือ “ผิดปกติธรรมดา” หรือ “ไม่” (พิจารณาที่เหตุเป็นหลัก)

ตัวอย่าง เหตุแทรกแซง (ส่วนคาดหมายได้หรือไม่ต้องดูเป็นเรื่องๆไป)

๑. เหตุแทรกแซงซึ่งเป็นเหตุการณ์ธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว / น้ำขึ้น

๒. เหตุแทรกแซงซึ่งเป็นการกระทำของตัวจำเลยในตอนแรก เช่น การอำพรางคดี คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕/๒๕๑๘

๓. เหตุแทรกแซงซึ่งเป็นการกระทำของผู้เสียหาย

๓.๑ ผู้เสียหายก่อให้เกิดผลในบั้นปลายขึ้นแก่ตนเองเพราะสัญญาอนุญาตที่จะหลีกเลี่ยงภัยอันตรายร้ายแรง ที่ผู้กระทำจะก่อให้เกิดขึ้นในตอนแรกโดย ประมาท เช่น กระโดดลงจากรถที่ขับโดยประมาท ทำให้ตาย คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๓๖/๒๕๑๑ (คาดหมายได้)

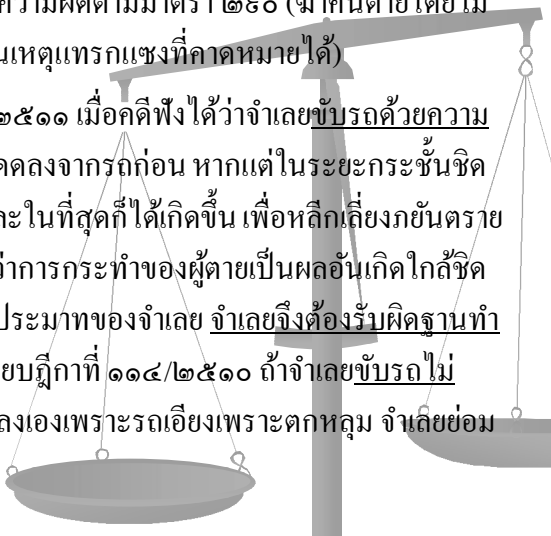
๓.๒ ผู้เสียหายก่อให้เกิดผลในบั้นปลายขึ้นแก่ตนเองเพราะสัญญาอนุญาตที่จะหลีกเลี่ยงภัยอันตรายร้ายแรง ที่ผู้กระทำจะก่อให้เกิดขึ้นในตอนแรกโดย เจตนา เช่น ผู้เสียหายหลบหนีที่จำเลยปาดไล่แต่ไม่ถูก ทำให้ล้มได้รับบาดเจ็บ (การหลบ/ล้ม/บาดเจ็บ เป็นเหตุแทรกแซงที่คาดหมายได้ จำเลยต้องรับผิดชอบ) คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕๕/๒๕๐๕

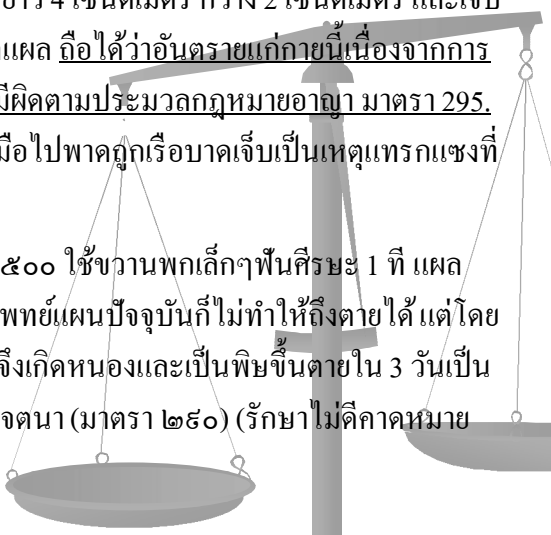
๓.๓ ผู้เสียหายฆ่าตัวตาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้กระทำในตอนแรก (เป็นเหตุแทรกแซง ส่วนคาดหมายได้หรือไม่ต้องดูเป็นเรื่องๆไป) ตัวอย่างเช่น ก. ยิง ข. แต่ ค. ต้องการฆ่าตัวตายเข้ามารับกระสุน เป็นพลาด แต่เป็นเหตุแทรกแซงที่คาดหมายไม่ได้ ก. ไม่ต้องรับผิดชอบ ค. แต่ถ้า ค. เป็นบิดาของ ข. เข้ามารับกระสุนแทน เป็นเหตุแทรกแซงที่คาดหมายได้ ก. ต้องรับผิดชอบ ค.

๓.๔ ผู้เสียหายก่อให้เกิดผลในบั้นปลายขึ้น โดยการไม่ยอมรับรักษาบาดแผล หรือรักษาไม่ดี คาดหมายได้ ฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๐๐

๔. เหตุแทรกแซงซึ่งเป็นการกระทำของบุคคลที่สาม เช่น แพทย์ผ่าตัดโดยประมาท หรือพยาบาล ประมาท ทำให้ติดเชื้อ คาดหมายได้ แต่การที่ญาติยุติการรักษา คาดหมายไม่ได้ ถ้าต่อมาตาย จำเลยผิดเพียงฐานพยายามฆ่า ฎ.

๖๕๕/๒๕๓๒

-
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๕/๒๕๑๘ จำเลยดี ด. มีแผลเล็กน้อย แต่ ด. สลบ จำเลยเข้าใจว่า ด. ตาย จึงเอาผ้าขาวม้าของ ด. ผูกคอ ด. แขนงกับต้นไม้ เป็นเหตุให้ ด. ตาย จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๕๐ (ฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา) (การอำพรางคดีเป็นเหตุแทรกแซงที่ศาลหมายได้)
 - คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓๖/๒๕๑๑ เมื่อคดีฟังได้ว่าจำเลยขับรถด้วยความ ประมาท แม้ผู้ตายจะกระโดดลงจากรถก่อน หากแต่ในระยะกระชั้นชิด กับภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นและในที่สุดก็ได้เกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตราย เฉพาะหน้านั้นก็ยังต้องถือว่าการกระทำของผู้ตายเป็นผลอันเกิดใกล้ชิด และเนื่องมาจากเหตุขับรถประมาทของจำเลย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบทำให้คนตายโดยประมาท (เทียบฎีกาที่ ๑๑๔/๒๕๑๐ ถ้าจำเลยขับรถไม่ ประมาท แต่ผู้ตายกระโดดลงเองเพราะรถเอียงเพราะตกหลุม จำเลยย่อม ไม่มีความผิด)

-
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๕/๒๕๐๕ จำเลยเอาก้อนอิฐขว้างปาผู้เสียหาย ผู้เสียหายหลบ ก้อนอิฐ ไม่ถูกตัวผู้เสียหายแต่ผู้เสียหายเซไป มือจึงฟาดถูก ข้างเรือ ทำให้ปลายมือบวมยาว 4 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร และเจ็บ ที่บริเวณศีรษะ แต่ไม่มีบาดแผล ถือได้ว่าอันตรายแก่กายนี้เนื่องจากการ กระทำของจำเลย จำเลยจึงมีผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295. (การที่ผู้เสียหาย หลบ แล้วมือไปฟาดถูกเรือบาดเจ็บเป็นเหตุแทรกแซงที่ ศาลหมายได้)
 - คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๐๐ ใช้ขวานพกเล็กๆ ฟันศีรษะ 1 ที แผล เล็กน้อย ถ้ารักษาตามวิชาแพทย์แผนปัจจุบันก็ไม่ทำให้ถึงตายได้แต่โดย เหตุที่ปล่อยแผลไว้สกปรกจึงเกิดหนองและเป็นพิษขึ้นตายใน 3 วันเป็น ความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา (มาตรา ๒๕๐) (รักษาไม่ดีศาลหมาย ได้)

- คำพิพากษานี้ที่ ๖๕๕/๒๕๓๒ จำเลยใช้ของแข็งตีทำร้ายผู้ตายมีบาดแผลฟกช้ำดำเขียวทั่วร่างกายกับมีบาดแผลลึกขนาดที่ศีรษะ มีบาดแผลลึกขนาดที่หัวไหล่ซ้าย มีบาดแผลถลอกที่ขากรรไกรและข้อศอกซ้ายกระดูกขากรรไกรหัก กระดูกซี่โครงขวา ๒ ซี่ ฟังได้ว่าจำเลยทำร้ายผู้ตายโดยมีเจตนาฆ่า หลังจากที่ถูกทำร้ายแล้ว ได้มีการนำตัวผู้ตายไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล แพทย์ได้รักษาผู้ตายเบื้องต้น โดยให้น้ำเกลือใส่ท่อช่วยหายใจ ผ่าตัดใส่ท่อระบายลมในโพรงปอดข้างซ้าย เพราะมีลมรั่วออกมาจากทางเดินหายใจ แล้วใส่เครื่องช่วยหายใจให้ผู้ตายด้วย และแพทย์ผู้รักษามีความเห็นว่าจะหากให้ผู้ตายรักษาตัวที่โรงพยาบาลต่อไปแล้ว โอกาสที่ผู้ตายจะมีชีวิตรอดมีมากกว่าผู้ตายจะถึงแก่ความตาย การที่ญาติผู้ตายกระทำให้การรักษาสิ้นสุดลงโดยการดึงเครื่องช่วยหายใจ และท่อช่วยหายใจออกแล้วพาผู้ตายกลับบ้าน และผู้ตายถึงแก่ความตายในคืนนั้น หาใช่เป็นผลจากการกระทำของจำเลยโดยตรงไม่ เพราะเมื่อผู้ตายอยู่ในความดูแลรักษาของแพทย์แล้ว ผู้ตายย่อมเป็นผู้ที่อยู่ในสภาพที่มีโอกาสมีชีวิตอยู่รอดสูงการกระทำของจำเลยจึงมีความผิดเพียงฐานพยายามฆ่าผู้ตาย (คาดหมายไม่ได้)

ข้อสังเกตเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

๑. ต้องครบองค์ประกอบภายนอก/ภายในก่อนจึงจะนำมาพิจารณา

เช่น กรณีประมาท ต้องดู ๑. ประมาทหรือไม่ (องค์ประกอบฯ) ๒. เป็นผลโดยตรงหรือไม่ (ความสัมพันธ์ฯ) เช่น

๑.๑ ก. ขับรถด้วยความระมัดระวัง (ไม่ประมาท) ข. ว่างัดหินน้ำรดกระชั้นชิด ก. หยุดรถไม่ทันทับ ข. ตาย ดังนี้ ก. ไม่ประมาท ก. ไม่ต้องรับผิด จึงไม่ต้องดูเรื่องผลโดยตรงอีก (ไม่ครบองค์ประกอบภายใน)

๑.๒ ก. ขับรถด้วยความเร็วเพราะเกิดเหตุฉุกเฉิน (มีพฤติการณ์) ข. ว่างัดหินน้ำรดกระชั้นชิด ก. หยุดรถไม่ทันทับ ข. ตาย ดังนี้ ก. ไม่ประมาท ก. ไม่ต้องรับผิด ไม่ต้องดูเรื่องผลโดยตรงอีก (ฎ.๑๐๔/๒๕๔๔) (ไม่ครบองค์ประกอบภายใน)

๑.๓ ก. ขับรถด้วยความเร็วด้วยความลึกลับ (ประมาท) ข. ว่างัดหินน้ำรดกระชั้นชิด ก. หยุดรถไม่ทันทับ ข. ตาย อย่างนี้ ก. ประมาท จึงต้องมาดูเรื่องผลโดยตรง หาก ก. ไม่ประมาท (ไม่ขับเร็ว) ผลก็ยังเกิดอยู่ดี (ขับช้าก็ทับอยู่ดี) แสดงว่าความตายของ ข. ไม่ใช่ผลโดยตรงจากการกระทำของ ก. ก. ไม่ต้องรับผิด

๒. คำว่าผลโดยตรง แม้ผู้เสียหายจะมีส่วนผิดอยู่ด้วย จำเลยก็ผิดได้ ฎ.๒๒๑๐/๔๔

๓. นอกจากเรื่องเหตุแทรกแซงที่ตัดความสัมพันธ์ฯ ได้แล้ว การกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลที่สามก็ตัดความสัมพันธ์ฯ ได้ เช่น ก.กลั่นแกล้ง ข. เอาเหรียญปลอมไปชุกซ่อนในบ้าน ข. แล้วแจ้งตำรวจจับ ข. ก.ไม่พินิจฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ เนื่องจากการจับโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย หรือ ก. จะยิง ข. ก. จึงยิง ก. ป้องกัน ข. แล้วพลาดไปถูกบุคคลที่ ค. ประสงค์จะป้องกันคือ ข.ตาย เช่นนี้ ก. ผู้ก่อภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความตายของ ข. เพราะการกระทำของ ก. เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (ก.รับผิดชอบพยายามฆ่า ข. ถ้า ก. เล็งป็นแล้ว)

๔. ปกติผลธรรมดาใช้ในกรณีผลบั่นปลายเกิดขึ้นนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำ ถ้าเจตนาฆ่าต่อมาตาย ไม่ต้องดูเรื่องผลธรรมดา แต่ระวังว่า เจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส ต่อมาสาหัสจริงๆ ต้องใช้ผลธรรมดาด้วย (เพราะเจตนาทำร้ายสาหัสไม่มีในประมวลกฎหมายอาญา) เช่น ก.ต้องการใช้ไม้แหลมตีมตา ข. ให้บอด (สาหัส) แต่ไม่ถูก ก. ผิดเพียง ๒๕๕, ๘๐ ไม่ใช่ ๒๕๖, ๘๐

๕. ระวางกรณีเจตนาชิงทรัพย์โดยมีเจตนาแทงแม้มีเจตนาแทงก็ต้องใช้ผลธรรมดาด้วย ฝิดมาตรา ๓๓๕ วรรคสาม (ชิงทรัพย์ทำให้บาดเจ็บ) เป็นผลธรรมดา (อ.จิตติใช้คำว่า ย่อมเป็นธรรมดาที่สุด) (ให้ดูเปรียบเทียบกับข้อ ๔. ข้างต้น)

๖. ม.๒๕๖ (ทำร้ายสาหัส) เป็นบทหนักของ ม.๒๕๕ (ทำร้าย) ใช้ผลธรรมดาไม่ต้องดูเรื่องเหตุแทรกแซง ตัวอย่างเช่น ก.ทำร้าย ข. (๒๕๕) ข.รักษาแผลไม่ดีต้องตัดแขนทิ้ง(สาหัส) ก. ผิด ม. ๒๕๖ เพราะการรักษาแผลไม่ดีทำให้ต้องตัดแขนเป็นผลธรรมดาตาม ม. ๖๓ (ไม่ต้องพิจารณาเรื่องเหตุแทรกแซงเมื่ออาจะมีเหตุดังกล่าว) กล่าวคือจะใช้เหตุแทรกแซงต้องไม่ใช่กรณี “ผลที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้น” ตามมาตรา ๖๓

๗. จำเลยสามคนร่วมกันทำร้ายผู้เสียหาย (ม.๘๑ ตัวการร่วม) จำเลยที่ ๑ เพียงคนเดียวใช้มีดตัดกระดากกรีดใบหน้าผู้เสียหายเสียชีวิต (สาหัส) จำเลยที่ ๒ และ ๓ ต้องรับผิดสาหัส ม. ๒๕๖ ด้วย แม้ไม่มีเจตนาร่วมกันให้สาหัสเพราะแม้จำเลยที่ ๑ ก็ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาในส่วนนี้ ฎ. ๓๑๓/๒๕๒๕

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๑๐/๒๕๔๔ แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าจุดที่จำเลยจอดรถและเกิดเหตุชนกันอยู่ในไหล่ทางด้านซ้ายของถนนในลักษณะที่ไม่กีดขวางการจราจรแล้วก็ตาม แต่การที่จำเลยจอดรถในเวลามืดค่ำโดยไม่ได้เปิดไฟหรือใช้แสงสว่างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นสัญญาณให้ผู้ขับขี่มองเห็นรถที่จอดอยู่ จนเป็นเหตุให้ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์พุ่งเข้าชนท้ายรถคันที่จำเลยจอดทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย อันเป็นผลจากความประมาทของจำเลยไม่ว่าจะฟังว่าผู้ตายมีส่วนประมาทอยู่ด้วยก็ตามก็ต้องถือว่าเหตุที่ผู้ตายถึงแก่ความตายเกิดเพราะความประมาทของจำเลยด้วยจึงเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากความประมาทของจำเลยทั้งเว้นการที่จำเลยต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นจำเลยจึงมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๑

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๓/๒๕๒๕ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๓ เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา ๒๕๕ ต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผลที่เกิดจากการกระทำโดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีเจตนาต่อผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น ตัวการที่ร่วมทำร้ายผู้อื่นแม้จะไม่มีเจตนาให้ผู้นั้นได้รับอันตรายสาหัสหรือมิได้เป็นผู้ลงมือกระทำให้เกิดผลขึ้นก็ต้องรับผิดชอบในผลนั้นด้วย ในระหว่างที่จำเลยทั้งสามรวมชกต่อยผู้เสียหายจำเลยที่ ๑ ใช้มีดคัตเตอร์กรีดใบหน้าผู้เสียหายเป็นแผลเสียโฉมติดตัว จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องมีความผิดฐานเป็นตัวการร่วมทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๓ (๔) ด้วย

จบการบรรยาย

